OPONENSKÝ POSUDEK MAGISTERSKÉ PRÁCE

na téma

INTERPRETACE STARÉHO ZÁKONA V PODMÍNKÁCH POSTMODERNY

Autor: Ondrej Zatroch

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Lukeš, Th.D.

Autor přeložil velmi zdařilou práci k problematice starozákonní disciplíny v podmínkách postmoderní epistémé. Práce čítá 124 stran.

Způsob argumentace je velmi hutný, ale celkově velmi srozumitelný. Autor nejprve popisuje hermeneutické přístupy historické kritiky, v jejímž rámci starozákonní disciplína fungovala přinejmenším od konce osmnáctého století a v celé řadě teologických škol i dnes tato hermeneutika stále představuje standardní východisko starozákonní vědy. V této souvislosti se autor vyzvedává onen „kritický" aspekt, který by si starozákonní disciplína měla podržet i v současné době, navzdory všem proměnám paradigmatu, tendencím k „předkritickému" čtení Bible nebo pokleslostí těch postmoderních přístupů, pro něž platí pravidlo „anything goes". Postmoderní hermeneutika, jak správně poznamenává autor, má svou „hříšnou" podobu, tj. takovou, která v nic „nevěří, z ničeho nemá radost, necítí k ničemu nenávist, v ničem nevidí smysl a nežije pro nic." Jako taková je však postmoderna „dokončením moderny jinými prostředky" (F. Lyotard), a to, co si z moderny přináší je zesílený kritický potenciál přinášející nové pohledy ve výkladu Písma – vynášení na světlo ty aspekty, které moderní hermeneutice byly skryty nebo ji odsunula na okraj.

Autor se pokouší nahlédnout působení postmoderny v různých okruzích starozákonní disciplíny. Nejprve tak činí na poli dějin Starého Izraele, kde srovnává jeho „minimalistické" a „neminimalistické" pojetí, přičemž shledává větší otevřenost pro postmoderní impulzy u „neminimalistů" než u „minimalistů". Samotní „minimalisté" by se dle autora neměli považovat za postmodernisty (str. 26). Zde bych si nicméně dovolil poukázat na vliv Foucaltových analýz „moci" ve studiích Ph.R. Daviese, který patří mezi čelní „minimalisty". V díle *Scribes and Schools: The Canonization of Hebrew Scriptures* (1995), ve kterém se pokouší nastínit redakčně-kanonizační trajektorii vzniku Hebrejské Bible, Davies hovoří o kanonizaci zcela foucaltovsky jako o „**locus of power, facilitating cultural hegemony**. *The power of the Bible, for example, is quite blatantly invoked by preachers as a means of personal authority over their congregations, or even of political authority over national constituencies. Of course, its power resides in the willingness of people to recognize its canonicity and not in any intrinsic authority that its exploiters may seek to invoke as a disquise for their own ambitions*" (str. 11). Rovněž Daviesův zájem o intertextualitu, který

považuje za významný faktor při utváření Hebrejské Bible, má nepochybně původ v postmoderní hermeneutice.

Autor je velmi dobře obeznámen i s postmoderními teologiemi Starého Zákona, především Waltera Brueggemanna. Je seznámen i s jeho kritiky. Nemohu však s autorem úplně souhlasit, že by Brueggemann odhlížel od historické roviny textu. Na celé řadě míst se Brueggemann snaží naznačit, že pracuje v rámci ustáleného konsensu, co se týče datace biblických textů a SZ motivů i jejich zařazení do dějin tzv. „biblického Izraele“. U tak průlomového díla na poli starozákonní teologie by čtenář mohl očekávat, že se v něm objeví odkazy na novější historickou diskuzi.

Autor výstižně popisuje i další aplikace postmoderní hermeneutiky ve starozákonní disciplíně, jako např. koncept intertextuality, feministická a genderová kritika, a další. Zajímavým přínosem jsou příklady aplikace těchto přístupů na konkrétní biblické texty.

Z práce jako takové vyplývá, že autor je oddán postmoderní hermeneutice v biblistice, dobře zná její noetická východiska. Přesto z jeho pojednání lze vycítit jisté rozpaky – možná se mýlím - nad konceptem polysémického charakteru textu v jeho radikální podobě. Odtud i můj podnět pro diskuzi, který se týká adekvátnosti interpretace. Kdo ji stanovuje? Je to text sám, který jaksi ze své povahy limituje horizont svých významů, či jsou to komunity čtenářů, jež v rámci svých „světů“ stanovují pravidla adekvátnosti či neadekvátnosti výkladu.

Práce je zcela vyhovující i po formální stránce.

Hodnotím ji jednoznačně známkou „**výborně**“ (1).

V Jílovém u Prahy, 13.5.2012

Mgr. David Biernot, Th.D.